Persbericht

Zwolle, XXX juni 2022 (Datum volgt)

Nieuw onderzoek geeft compleet beeld van verspreiding asbestvezels
Aanpak asbestdaken blijft noodzakelijk

Op initiatief en in opdracht van de provincie Overijssel heeft TNO onderzoek gedaan naar de verwering en verspreidings- en blootstellingsroutes van asbest(vezels) die vrijkomen uit verwerende asbestdaken van schuren, stallen en woningen. Hieruit blijkt dat naast de leeftijd van het dak ook weersomstandigheden een grote rol spelen bij de verwering van het dak, en daarmee het vrijkomen van asbestvezels. De emissie van asbest door uitspoeling via regenwater is verreweg de meest dominante route. Hierdoor komen asbesthoudende restanten en -vezels in de bodem of slib terecht. De verspreiding van asbestvezels van asbestdaken naar de lucht is beperkt.

Dit nieuwe onderzoek is een aanvulling op eerdere onderzoeken naar de verwering van asbestdaken en de emissie van asbestvezels. Met dit onderzoek is voor het eerst de hele cyclus in beeld gebracht. Van verwering, verspreiding tot aan mogelijke blootstellingsrisico's. De uitkomsten bevestigen dat de aanpak van asbestdaken noodzakelijk is en blijft voor een gezonde en schone leefomgeving.

De belangrijkste uitkomsten
Het onderzoek is uitgevoerd om inzicht te krijgen in de huidige verwering van asbestdaken en de verspreidingsroutes van vrijkomende asbestvezels van steeds verder verwerende asbestdaken. Ook geeft het onderzoek inzicht in mogelijke de blootstellingsrisico's van vrijkomende (asbest)vezels voor bewoners van het pand en omwonenden én het effect voor/op de leefomgeving. De belangrijkste conclusies van het onderzoek worden hieronder kort toegelicht.

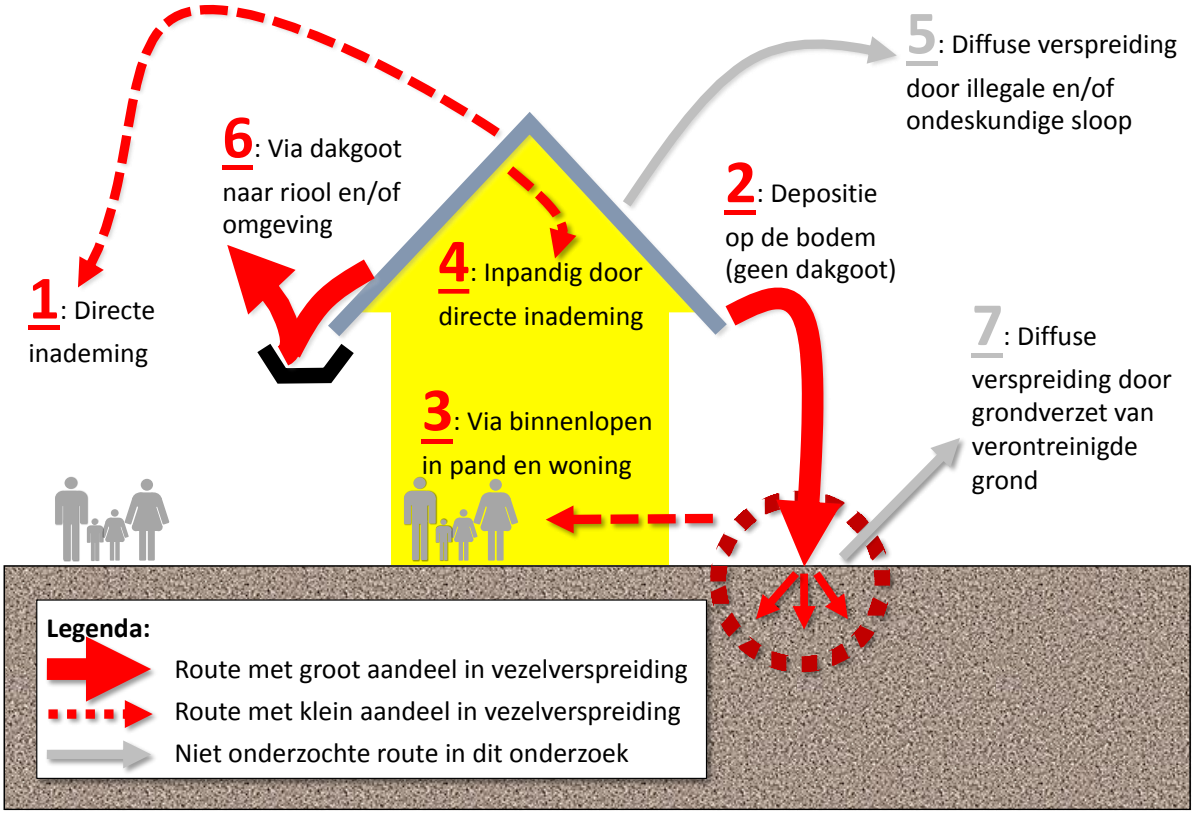
Verwering van asbestdaken
Uit het onderzoek blijkt dat de hoeveelheid vrijkomende asbestvezels door verwering van asbestdaken overeenkomt met eerdere schattingen (gemiddeld 1,2 gr/m2/jr). Op dit moment ligt er naar schatting nog 74 miljoen m2 aan asbestdaken in Nederland. Hierdoor komt er jaarlijks bijna 90 miljoen gram asbest vrij in de leefomgeving. Ongeveer 1% hiervan komt vrij als losse vezels, dat betekent 1 - 2 miljard losse vezels per gram asbest.
Het blijkt niet mogelijk om aan de hand van de leeftijd van het dak te voorspellen hoeveel asbest er vanaf komt. Veel factoren spelen een rol, waaronder weersinvloeden, de constructie en de ligging van het dak, mosgroei en het gebruik van het gebouw (bijvoorbeeld stal, woning). Daardoor kan, op basis van leeftijd alleen niet worden bepaald voor welke daken sanering het meest urgent is; alle asbestdaken dragen bij aan de verdere verspreiding van asbestvezels. Wel geldt dat: hoe ouder het dak, hoe verweerder het dak en hoe meer vezels en asbestrestanten vrijkomen. Door de steeds hogere leeftijd van de asbestdaken neemt de emissie van asbest(vezels) vanuit verwerende daken daardoor de komende jaren ontegenzeglijk toe.

Verspreidingsroutes van asbestvezels
Voor de verspreiding van asbestvezels blijkt dat de meeste asbestvezels door regenwater van het dak spoelen en dan op/in de bodem, in het oppervlaktewater of via de riolering in de rioolwaterzuivering terechtkomen. De verdere verspreiding met de afvoer van regenwater is nog onbekend. Nader onderzoek moet uitwijzen of hierdoor op sommige plaatsen hoge concentraties van asbestvezels ontstaan wat gezondheidsrisico's of ernstige bodemverontreiniging kan veroorzaken.
Het onderzoek laat ook zien dat er weinig verspreiding van asbestvezels door de lucht plaatsvindt, ook als het dak verweerd is. Hierdoor zijn de directe gezondheidsrisico's voor omwonenden klein, omdat alleen inademing van asbest kan leiden tot ernstige ziekten.

Blootstelling aan asbestvezels
Als bij sterk verwerende daken de dakgoten ontbreken of niet goed functioneren, komen de asbestvezels via het regenwater op/in de bodem of op verharde oppervlakken in de directe

omgeving van de woning of schuur terecht. Eerder onderzoek heeft al uitgewezen dat hierdoor mogelijk een verhoogd risico op blootstelling aan asbestvezels ontstaat bij zware grondactiviteiten of bij het verwijderen van verontreinigd slib uit dakgoten. Ook de inwaai en inloop van asbestvezels in deze gebouwen vormt een belangrijke potentiële blootstellingsroute.

De resultaten van het onderzoek zijn in onderstaande infographic weergegeven

Urgentie blijft: Laat asbestdaken niet liggen
De risico's van bodemverontreiniging door asbestvezels en de gezondheidsrisico's bij verspreiding in de lucht door werkzaamheden in de bodem of dakgoten blijven reden om asbestdaken zo snel mogelijk te verwijderen. Daarnaast zorgt de asbestverspreiding bij calamiteiten, zoals branden en stormen, voor economische schade en hoge saneringskosten. Een asbestdak verzekeren wordt lastiger. Daarbij verhogen meerdere verzekeraars hun premie en verlagen ze de dekking van de kosten bij dergelijke schade.

Gedeputeerde Tijs de Bree voor energie, milieu, arbeidsmarkt en handhaving: "Het routeonderzoek bevestigt de urgentie van de aanpak van asbestdaken. Het zwaartepunt van het risico van asbestvezels komt nu nog meer bij verspreiding in de leefomgeving te liggen. Dat is een onwenselijke situatie en het brengt naast gezondheidsrisico's ook meer financiële risico's voor asbestdakeigenaren met zich mee. Sanering van verontreiniging in de omgeving is duur en steeds lastiger en tegen hogere kosten te verzekeren. Ook de economische schade is groot als bij branden een groot deel van de omgeving moet worden afgezet voor het opruimen van asbest. Reden genoeg dus om asbestdaken niet te laten liggen. Ze horen niet thuis in een veilige, schone en aantrekkelijke leefomgeving. Door de aanpak van asbestdaken te koppelen aan andere maatschappelijke opgaven, zoals de energie- en landbouwtransitie, vergroten we het resultaat. Bijvoorbeeld door het vervangen van asbestdaken door zonnepanelen."

In Overijssel is nog zo'n 7 à 8 miljoen m2 asbestdak aanwezig. Het grootste deel ligt op bedrijventerreinen en op boerderijen en schuren. De afgelopen jaren heeft de provincie Overijssel geïnvesteerd in de aanpak van asbestdaken door het stimuleren en coachen van onder andere gemeenten en het bedrijfsleven en door het initiëren van diverse acties en financiële ondersteuning van asbestdakeigenaren. Dit heeft ervoor gezorgd dat ruim 5 miljoen m2 aan asbestdaken is verwijderd. In 2019 werd een mogelijk asbestdakenverbod door de Eerste Kamer aangehouden. Dit is mede de oorzaak dat het aantal dakvervangingen de afgelopen jaren drastisch is gedaald.

Het onderzoek
Op initiatief en in opdracht van de provincie Overijssel onderzocht TNO van de zomer 2021 tot en met begin 2022 de routes die asbestvezels van een asbestdak afleggen. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van literatuur- en veldonderzoek. De metingen zijn uitgevoerd bij daken van woningen, schuren/loodsen en stallen met verschillende type materialen (asbestcement en -lei) en type asbest (chrysotiel en crocidoliet). Daarbij is ook de hellingshoek van het dak, ouderdom en verweringsgraad onderzocht.

Het onderzoek werd mede gefinancierd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincies Drenthe, Flevoland, Gelderland, Groningen, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en de gemeenten Almere, Assen, Hof van Twente, Lelystad en Rijssen-Holten.

Noot voor de redactie: in de bijlage is het TNO onderzoek naar de verwering en verspreidings- en blootstellingsroutes van asbest(vezels) die vrijkomen uit verwerende asbestdaken, opgenomen.

Informatie: Petra Timmer, team Communicatie, provincie Overijssel, telefoon 038 499 92 23 of bij spoedvragen buiten kantooruren 06 183 00 00 3

provincie Overijssel